

Statsforvalteren i Nordland

Rapport 1/2022

Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje

Handlingsplanen for hubro

Årsrapport 2021

Tittel	:	Handlingsplan for hubro: Årsrapport 2021
Dato	:	25.11.2022
Forfatter	:	Petter Johannes Nergaard & Anne Sofie Bråge Fjeldstad
Rapportnummer	:	1
ISBN	:	
Emneord	:	Hubro, <i>Bubo bubo</i> , truet art, handlingsplan og årsrapport
Utgiver	:	Statsforvalteren i Nordland
Antall sider	:	9
Fotograf forsidebilde	:	Frode Johansen
Sammendrag	:	Årsrapport for hva Statsforvalteren i Norges fylker har kartlagt av hubroaktivitet i 2021. Overvåkingen består av lydopptak, direkte og indirekte observasjoner. I tillegg har det blitt samlet inn fjær og annen biomasse til DNA-analyse av hubroens demografi og utbredelse. I 2021 ble det gitt i underkant av 700 000 til tiltak på linjenettet for å dempe effekten av elektrokusjon og kollisjon på hubro.

Innhold

1. Forord	3
2. Hubro kartlegges i store deler av landet	3
2.1 Rogaland	3
2.2 Agder	4
2.3 Vestland.....	4
2.4 Trøndelag.....	4
2.5 Innlandet.....	4
2.6 Nordland	4
2.7 Oslo og Viken.....	5
2.8 Møre og Romsdal.....	5
2.9 Vestfold og Telemark.....	5
2.10 Troms og Finnmark	5
2.11 Kartlegging oppsummert.....	6
3. Overvåking.....	7
4. Tiltak på linjenettet	8

1. Forord

Miljødirektoratet utarbeidet i 2009 en nasjonal handlingsplan for hubro. Statsforvalteren i Nordland fikk det nasjonale koordineringsansvaret. Planen virket fram til 2013, før revidert utgave (faggrunnlag) ble sendt fra Statsforvalteren i Nordland til Miljødirektoratet i 2015. I løpet av 2022 kommer en ny handlingsplan for hubro i form av en revidert rapport.

Fra slutten av 1800-tallet gikk bestanden av hubro kraftig tilbake i Norge og hubroen er på den norske rødlista som sterkt truet (EN). Arten var tidligere en alminnelig hekkefugl i hele Norge opp til og med Troms, men har i dag hovedsakelig utbredelse langs kysten fra Agder til Helgeland i Nordland. Siste bestandsestimat var på 451-681 par (Øien m. fl. 2014).

Utkastet til handlingsplan og faggrunnlaget lister opp mange tiltak som bør igangsettes for å bedre forholdene for arten, hvor hovedfokus er på kartlegging, overvåking og tiltak for å forhindre elektrokusjon (strømgjennomgang). Det er gjennomført flere prosjekter med midler fra handlingsplanen og det er tydelig gjennom de arbeidene at faktorer som byttedyrtilgang, arealendringer og miljøgifter også har påvirket bestandsutviklingen hos hubroen.

2. Hubro kartlegges i store deler av landet

I de siste syv årene har kartlegging av hubro i hovedsak skjedd fylkesvis i regi av de respektive statsforvalterne. Hovedfokus har for hele perioden vært knyttet til territorier med ukjent stedsfesting eller med for gamle data. Oversikten i dette kapittelet knytter seg til kartlegginger som er gjennomført med midler fra handlingsplanen. I tillegg skjer det både kartlegginger og overvåking utenom det som foregår gjennom handlingsplanen.

Lydopptakere har de senere årene vært med på å løfte kartleggingsarbeidet vesentlig. Nå er det mulig å få sjekket større og mer utilgjengelige områder, og samtidig få en sikrere verifisering av syngende individer. Derfor har mange fylker fått tilskudd til å kjøpe inn opptakere som kan stå ute lenge og gjøre gode opptak. Statens naturoppsyn har gjennomført en omfattende uttesting av opptakere og optimalisering av lydfilanalysene i etterkant. I 2021 fikk fylkene i tillegg midler til å kvalitetssikre data i Rovbase i forbindelse med innføring av ny hubromodul i Rovbase 3.0.

2.1 Rogaland

Gjennom intervju, innsamling av opplysninger fra andre undersøkelser og feltundersøkelser, har man fått opplysninger om aktivitet i form av roping, sportegn eller observasjon av voksenfugl i 6 av de 12 antatte territoriene i utredningsområdene Forsand og Strand kommune i perioden 2010 - 2021. Det er trolig at det fortsatt hekker hubro i flere av de andre territoriene, men mange av territoriene er bare sporadisk undersøkt, eller ikke undersøkt i det hele tatt i de senere årene. I de aller fleste territoriene med aktivitet er det manglende kunnskap om hvor hekkeområdet er. Særlig i fjellheimrådene er det mulighet for at det finnes flere uoppdagede territorier. I de lavereliggende delene har det blitt mye skog, noe som gjør at funksjonsområdene til hubroen forsvinner. I dette området er det også blitt laget mange stier i hubroens leveområde, noe som kan virke negativt inn i form av forstyrrelser. I 2021 ble det registrert mulig hekkende hubro i 2 av 12 antatte territorier innenfor kommunene.

2.2 Agder

Innsatsen på kartlegging i Agder har vært stor i 2021, og det er ikke sikkert at like mange lokaliteter blir undersøkt i kommende år. I Agder er det 110 lokaliteter som har blitt undersøkt. Lokaliteter her forstås som områder med lytteutstyr og/eller andre former for søk/observasjoner. Det betyr at det kan være satt ut flere lyttebokser og gjort søk på flere lokaliteter i et territorium. Av de 23 lokalitetene med aktivitet, så ble det registrert par på 15 lokaliteter. Flertallet av disse er inne i ekstensiv overvåking fra før. Det ble registrert tre vellykkede hekkinger, status på de resterende varierer fra konstatert mislykket til ikke sjekket opp. Seks enslige hanner og en enslig hunn ble registrert, det kan ikke utelukkes at noen av disse kan ha en make. Ved en lokalitet er det fortsatt usikkert hvor mange fugler som var involvert. Nye territorier i ekstensiv overvåking er opprettet der hvor kriteriene oppfylles. Det er gjennom årene lagt ned stor innsats i de vestre delene av Agder og det regnes med at en er ferdig med å sjekke ut historiske lokaliteter i denne delen av fylket.

2.3 Vestland

Statsforvaltaren i Vestland sendte to søknader om hubromidler for 2021, en for Hordaland og en for Sogn og Fjordane. Dette skyldes at arbeidet i Hordaland i stor grad har vært knyttet til det nasjonalt utvalgte intensivovervåkingsområdet der, mens Sogn og Fjordane kom senere inn i handlingsplanarbeidet og har gått ut bredere geografisk, med sjekk av flest mulig tidligere kjente og potensielle hekkeområder i fylket. I Sogn og Fjordane ble 15 lokaliteter undersøkt, hvor det ble registrert 3 enkeltindivider, 7 par hvorav 4 hadde ungeproduksjon. I Hordaland ble 11 lokaliteter undersøkt, og det ble registrert til sammen 4 hubro med ett kurtiserende par. I tillegg ble hubrodata kvalitetssikret i Rovbase.

2.4 Trøndelag

I Trøndelag ble 48 lokaliteter besøkt av Birdlife Norge og Nord Universitet. Det ble registrert aktivitet i 10 av 15 territorier. Videre ble det observert 7 hekkforsøk hvor 2 var vellykket. I 2019 gjorde Statsforvalteren i Trøndelag en større gjennomgang for å avklare antall territorier med kjent reirhyll. Utredningen viste at 35% av territoriene hadde en eller flere kjente reirhyller. Det er krevende å finne reirhyller, og Statsforvalteren i Trøndelag anslår at de ikke har kartlagt reirhyll for mer enn 35-40% av territoriene.

2.5 Innlandet

I gamle Oppland fylke ble 35 lokaliteter besøkt, hvor det ble registrert hubro på 14 av lokalitetene. Det observert én vellykket hekking på Lesja, hvor det ble estimert 1-2 unger i reiret. Bestandsestimatet for gamle Oppland fylke er på 20 – 25 par. På to av de tre undersøkte lokalitetene i tidligere Hedmark fylke ble det konstatert hekking; to unger vokste opp på en lokalitet i Kongsvinger og minimum en unge på en lokalitet i Trysil. På den tredje undersøkte lokaliteten (Trysil) ble det ikke registrert aktivitet. Totalt i Innlandet ble 38 lokaliteter besøkt og vellykket hekking ble observert i 3 av lokalitetene, hvor det ble registrert minimum 4 unger.

2.6 Nordland

Nordlands kartlegging ble gjennomført av INN (Høgskolen i Innlandet), Statskog Fjelltjenesten, og Birdlife Sør-Salten lokallag. På oppdrag fra Statsforvalteren kartla INN områder langs Helgelandskysten *utenfor* det intensive kjerneområdet i Lurøy kommune. 3-4 territorier var okkupert

av hubro, hvorav tre par der kurtiselyder også ble hørt, og en enslig hann som ropte. Totalt ble 6-7 voksne hubro observert. Ingen hekking dokumentert. Birdlife Sør-Salten lokallag undersøkte en øygruppe, og fant spor etter gulpeboller samt observasjoner av hubro i form av roping. Fjelltjenesten utførte kartlegging i Saltdal, Rana, Vefsn Grane og Hattfjelldal kommune. Det ble ikke observert hubro. I tillegg ble det rapportert at smånagerbestanden var lav i 2021. med kun lommer av smånagere noen steder.

2.7 Oslo og Viken

Oslo og Viken fikk tildelt midler til innkjøp av lytteopptakere for kartlegging i 2021 og midler til kvalitetssikring av data og innlegging i hubromodulen i Rovbase 3.0 i 2021. I tillegg har de på eget initiativ kartlagt hubro i fylket utenom midler fra handlingsplanen.

5

2.8 Møre og Romsdal

Aktivitet ble påvist i 4 områder i Møre og Romsdal i 2021, og hekking i samtlige. 46 territorier ble undersøkt.

2.9 Vestfold og Telemark

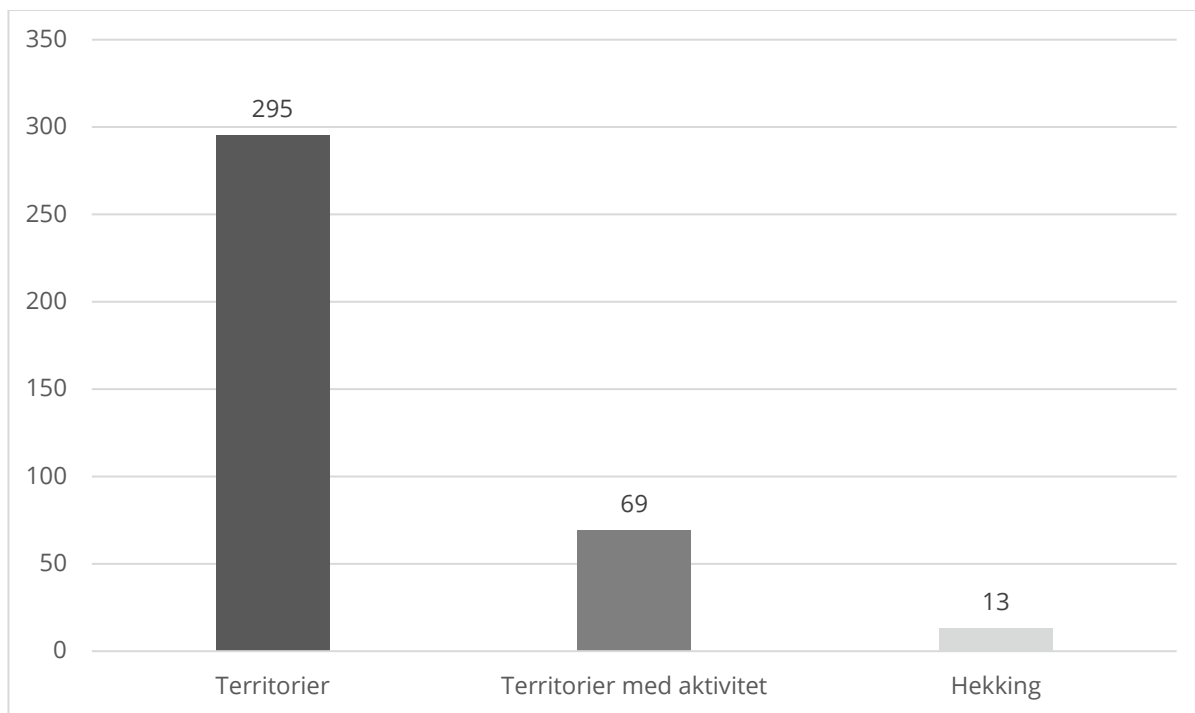
Det ble kartlagt 15 utvalgte lokaliteter i Vestfold og Telemark i 2021. Det ble ikke registrert hubro på noen av disse lokalitetene.

2.10 Troms og Finnmark

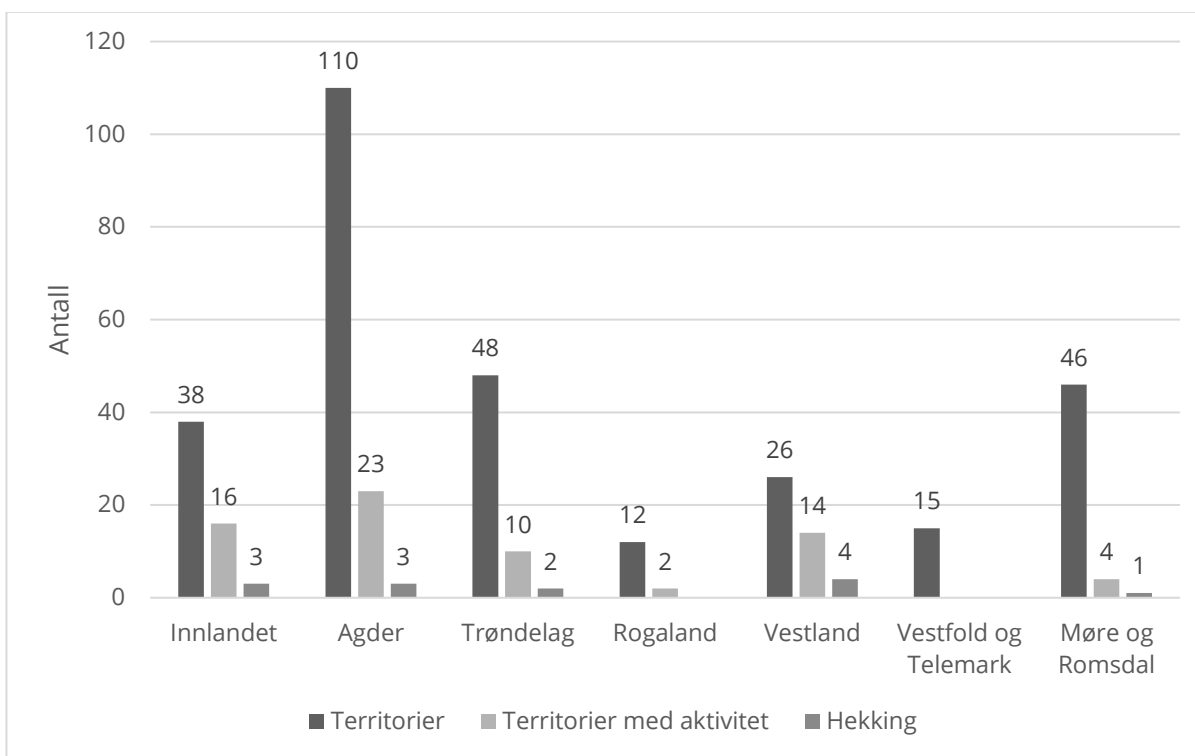
Det har ikke vært kartlegging i 2021.

2.11 Kartlegging oppsummert

Totalt ble 295 lokaliteter undersøkt, hvorav det ble registrert aktivitet i 69 lokaliteter. Det ble registrert hekking i 13 av dem (Figur 1, Figur 2). Merk at i Innlandet og Vestland har tallene fra de gamle fylkene blitt slått sammen. I Troms og Finnmark har det ikke vært kartlegging og er derfor ikke representert i grafen (Figur 2).

Figur 1 Oversikt over antall lokaliteter undersøkt, lokaliteter med aktivitet og vellykket hekking totalt.

Figur 2 Oversikt over antall lokaliteter undersøkt, lokaliteter med aktivitet og vellykket hekking fordelt på fylker.

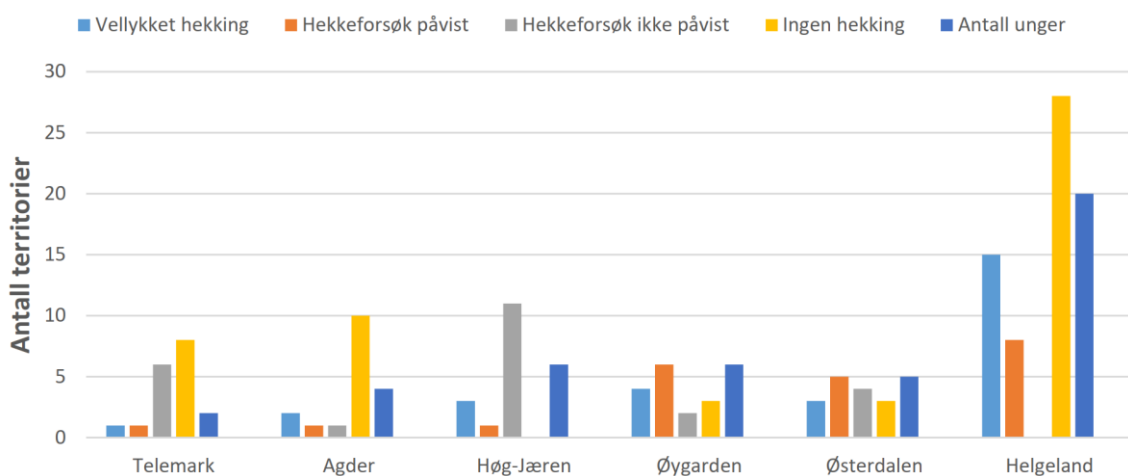
3. Overvåking

Siden 2012 har det foregått nasjonal overvåking av hubro. Frem til og med 2019 har det blitt utført overvåking i fire områder i Sør-Norge – Telemark, Agder, Rogaland og Hordaland. Disse er blitt overvåket av Birdlife Norge (Tidligere Norsk ornitologisk forening) på oppdrag fra Statsforvalteren i Nordland. Fra 2020 tok SNO over ansvaret for oppfølgingen av prosjektet og overvåkingen ble utvidet med et femte delområde i Østerdalen. I tillegg til områdene i Sør-Norge gjennomføres det overvåking på Helgelandskysten i Nordland i regi av Høgskolen i Innlandet med tilskudd fra Miljødirektoratet. På Helgelandskysten følger overvåkingen en noe annerledes metodikk enn de øvrige områdene og det benyttes eksempelvis ikke lytteutstyr for registrering av ropende hubro på vårrparten.

I 2021 fikk man tilstrekkelige overvåkingsdata fra 74 av 75 territorier i Sør-Norge, og (for de fleste parametere) fra alle 51 territoriene på Helgeland. Vellykket hekking ble påvist i 13 av 74 territorier i Sør-Norge (18%), og her ble det produsert 23 hubrounger som hadde alder på minst 60 dager (flygedyktig alder). Om hubroungene vokser opp til flygedyktig alder eller ikke, påvises nå ved hjelp av lyttebokser, og denne metoden brukes også tidlig i sesongen, for å kartlegge roping som forteller oss om fuglene er til stede i territoriet.

På Helgeland ble alle 51 overvåkingsterritoriene kontrollert, og vellykket hekking ble dokumentert i 15 av disse (29 %). På Helgeland ble det produsert minst 20 hubrounger ved flygedyktig alder, en nedgang fra hekkesesongen 2020, hvor minst 26 hubrounger ble påvist flygedyktige. Også for territoriene i Sør-Norge er det en nedgang fra 2020 til 2021, fra 34 hubrounger i 2020 til 23 i 2021

Året 2021 ble et normalt år, med 23 unger eldre enn 60 dager, som resulterte i 0,46 hubrounger for hvert aktivt territorium, og 0,89 hubrounger for hvert aktive hekkforsøk. Dette er helt på gjennomsnittet for tiårsperioden for unger fordelt på aktive territorier, og litt under gjennomsnittet når man fordeler ungene på påviste hekkforsøk. Fordelt på de 13 vellykkede hekkingene som ble påvist i overvåkingsområdene i Sør-Norge ser man at hvert hubropar som fikk frem unger i gjennomsnitt fikk 1,76 unger.

Figur 3 Status for territorier med intensiv overvåking av hubro i Norge i 2021 fordelt på overvåkingsområder.

4. Tiltak på linjenettet

Det satses fortsatt på å få gjort tiltak på linjenettet gjennom tilskuddsordningen for trua arter. Det var i en periode (2013-2016) øremerkede midler til hubro, men de fem siste årene har det ikke vært egne midler over statsbudsjettet og innsatsen er derfor noe redusert.

I 2021 ble gitt i underkant av 700 000 til diverse tiltak på linjenettet i Agder fylke. Det ble i 2021 søkt om tiltak på 400 master i fire områder. Det endte med at Agder Energi har utført tiltak på 92 master. Arbeidet ble stanset etter dette pga. høyere kostnader enn forventet for strømstanser (natt- og helgearbeid). I det ene området ble tiltakene ferdig utført. I tillegg ble det gitt tilsagn om midler til to andre prosjekter som ikke ble gjennomført. Det ble ikke gjennomført tiltak i Rogaland på grunn av kapasitetsvansker i året som gikk. Det planlagte prosjektet i Nordland fylke blir utsatt til 2022.

5. Kartlegging av hubro med DNA-analyser

I tillegg til kartlegging gjennom lydopptak og andre observasjoner, har NINA (Norsk institutt for naturforskning) ansvaret for DNA-basert overvåking av hubro. Hovedformålet i 2021 var oppfølging av DNA-basert overvåking i Nordland, intensivområdet for overvåking i Rogaland samt sammenligning av overvåkingsområdene mht. voksenoverlevelse og spredning. Det ble foretatt systematisk leting etter fjær i alle kjente lokaliteter på Solvær, samt fra 20 territorier på Høg-Jæren. I tillegg har det blitt samlet inn fjær fra ulike deler av landet. I 2021 har det blitt gjennomført genetiske analyser av totalt 196 fjærprøver, hvorav 83 fjær fra unger og 113 mytefjær fra voksne hubroer. Et markørsett bestående av 17 variable mikrosatellitter, samt en markør for DNA-basert kjønns-identifikasjon, har blitt anvendt for å fremskaffe en DNA-profil. Av de hittil 83 analyserte prøvene fra unger var det 81 som resulterte i en DNA-profil, hvorav 37 var hanner og 44 hunner. Av de 113 analyserte mytefjærene var det 84 som resulterte i en DNA-profil. Disse 84 fungerende prøvene representerte 66 ulike voksne individer, hvorav 26 hanner, 39 hunner og 1 med ubestemt kjønn.

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Fridtjof Nansens vei 11, Pb 1405, 8002 Bodø || sfnopost@statsforvalteren.no || www.statsforvalteren.no/nordland